

12/16

Akademisk Dreyfusaffär

DEN ENGELSKE författaren C P Snow, född 1905, för sedan årtionden ett dubbelt liv: han är på en gång vetenskaplig expert och diktare i romanform. "Min utbildning har gjort mig till forskare, min kallelse till författare", skriver han nyligen i en uppsats om naturvetenskaplig och humanistisk kultur i *Encounter*. Som ung man blev han lärare vid ett college i Cambridge och ansågs vara en kommande man inom fysiken, men småningom övergick han till att bli ämbetsman och konsulterande medarbetare i skilda företag; under och efter kriget har han hört till de ledande männen vid organisationen, men inte vid bedrivandet av statsunderstöd

forskning. Samtidigt började han för 25 år sedan att skriva romaner och har nu bakom sig en omfattande produktion. Man kan säga att han lyckats i båda livsformerna; för några år sedan adlades han för sina insatser inom förvaltningen, och hans litterära position är respektabel. Man kan också säga att han inte lyckats riktigt på något fält. Forskningen har han övergivit, åtminstone delvis på grund av bristande framgång. Som författare är han skicklig och underhållande, men sällan mer; "kallelsen" är kanske äkta,

Två engelska romaner anmäls "The Affair" och Pamela Har svenska översatta roman "Den o" författarna — som är äkta

men den är inte stor. Han drivs tydligen av önskan att brygga över den ständigt omtalade klyftan mellan allmän humanistisk kultur och naturvetenskaplig specialforskning; de idéer han har på den punkten är att döma av den nyss berörda uppsatsen oklara, ohållbara eller alltför banala.

Snows huvudarbete är en serie romaner, "Strangers and brothers", där berättaren, Lewis Eliot — som tydligt påminner om författaren själv — i fristående romaner skildrar olika perioder av sitt liv; åtta delar är nu utkomna, och ytterligare några volymer kommer att fylla tomrummen i berättelsen. Dessa reflekterade, vetenskapligt omsorgsfulla, av rationalism och tolerans uppburna romaner är ofta både fängslande och lärorika. Vad man saknar är en kraft eller konstnärlig förmåga eller passion — vad det nu bör kallas — som höjer den något protokollariska redogörelsen till stor litteratur. Dit när inte Snow, och läsaren känner författarens hopplösa iver att ta steget från det förträffliga till det geniala.

Bäst är Snow då han sysslar med ett begränsat problem inom en vetenskaplig miljö. Till denna grupp av romaner hör "Rektorsvalet", som behandlar striden kring valet av ny "master" vid ett college, och "De nya männen", som gäller vetenskapsmännens moraliska ansvar inför atomvapnet (båda utgivna på svenska av Norstedts). Dit hör också Snows senaste roman, *The affair* (Macmillan, 18 shilling). Bokens titel förklaras av att den i viss mån inspirerats av Dreyfusaffären. En ung vetenskapsman, med sympatier för kommunismen eller åtminstone för tredje ståndpunkten, har blivit avskedad från sin befattning vid ett college på grund av fusk (förfalskning av en bild) i en avhandling. Efter intriger och konflikter, som fyller nära 400 sidor, konstateras att anklagelsen är obefogad eller åtminstone obevislig, och den unge forskaren får tillbaka sin plats.

Analysen av karaktärer och motiv i denna strid är kanske en smula överarbetad, men i det hela utomordentligt klarläggande. Då misstanken att en orätt begåtts kommer upp diskuteras frågan privat bland lärarna vid colleget och deras vänner. "Måste du ta upp saken? Det är väl inte din sak att göra det, eller hur?" "Men vems sak är det då?" Några känner sig tvungna att handla; de står inte ut med att ens genom passivitet bli ansvariga för orätteten, de förlorar hellre sin plats och sitt anseende än de lever med dåligt samvete — för dem finns intet val. Hos andra blandas dessa "rena" motiv med tendenser och skäl av mera tivelaktig natur; de tycker om att bråka, de gläder sig åt att avslöja kollegerna, de känner sig återvinna en idealism som de trott vara förlorad, de lockas av martyrskapet. Bland de mötspänstiga finns i vanlig ordning hederligt folk med ärlig tro på att en förfalskning ägt rum, men "orena" tankar gör dem ovilliga eller rädda att finna sanningen och att handla efter den. Hur skall det gå med colleget om misstaget blir känt; får man inte mindre anseende eller åtminstone mindre anslag; kan en halvkommunist vara pålitlig, är det så viktigt om han i detta fall är oskyldig eller inte? Så diskuterade och tänkte aktörerna i Dreyfusaffären — Picquart, Zola, Péguy, Barrès, Maurras, Boisdeffre — och i Snows roman möter en inträngande och förstående framställning av samma eviga problematik.

HERBERT TINGSTEN

bet...
om Hitler...
är det i Tyskland näst...
ligt att finna en f d r...
som det är att inom de...
zismen lierade kyrkorna...
gon som känner ansvar...
som då skedde. Men vad...
hr Cullberg under krig...
tar några satsur han...
brev av år 1940; citater...
turligtvis lösryckta — jag...
trycka av hela aktstycke...
de torde vara så klara...
då kunde tveka om...
"Kyrkan är minst av...
mande för den våldsamt...
som nu riktas mot den b...
tidsåldern. Hon har sj...